

ה מ ר ז י א ר ו ן ה י מ י
ל
ה ח ב ל ה י מ י ל י ש ר א ל

ח י פ ה

בית יורדי-ים - רח"ה המלכים 5
..=..=..=..=.

רשומת המרצגים

1947

מוצגי הספנות העברית מסומנים בכוכב (x).

..=..=..=..=.

"הים הוא דרך המלך על כדור הארץ.
הים הוא הכנר לתהלוכת-המאז של אומות העולם.
הים הוא הזירה לכתם וליזמתם של כל עמי העולם.
והוא גם עריסת החיים שלהם. מי שאין לו חלק בים,
אין לו חלק גם בטוב העולם".

פרידריך ליסט.

פ ת ח ד ב ר

הים הוא עורק החיים העיקרי של האנושות. העמים
יורדני-הים היו תמיד בין נושאי התרבות האנושית:
המורים והשידונים, היונים, הרומאים, הויניציאנים,
הפורטוגזים, הספרדים, ההולנדים והאנגלים. הפלגותיהם
אל רחבי הים הרחיבו את ידיעותיהם מעל לרמת עמי היבשה
ואיפשרו להם ניצול אוצרות מרוחקים; הפלגות אלה - הן
גם שפתחו לפניהם ארצות רבות להתישבות. כל אחד מעמי
הים לא רק טעסד על רמה תרבותית גבוהה, כי אם היה גם
בעל מסק אדיר ומפותח בתקופה הימית שלו. המסק הימי
הוא עושר לעמים אלה והם דאגו לפיתוחו - להועלתם
ולתקדמותם. כל אחד מהעמים, השוכנים לחוף ימים, טאף
לשימורו יטאות עצמית מסלו וכבר בזמנים קדומים התחרו
העמים על הטלסון בים. ההתחרות הזאת הוכרעה במלחמות
ים. המנצח שלט בים ואסר את ההפלגה בו לאחרים. שלטון
בים, בעורק החיים העיקרי של האנושות, פירושו - שלטון
בעולם, שלטון באחד הימים שמעו - שלטון בחלק מסוים
של העולם. ההיסטוריה מוסרת לנו וגם מוכיחה כיצד היו
המיניקים, היונים, הרומאים, הויניציאנים, הפורטוגזים
הספרדים, ההולנדים - בתקופה הימית שלהם, ועמי הים
בתקופתנו, נושאי התרבות והקידמה האנושית וכיצד הקימו
מסק גדול והרוטה והגיעו לשלטון בעולם או באיזור
מסוים של העולם.

הרבות, מסק ושלטון - שלטת אלה קטורים מאז ומתמיד
בים ושמורים הם לעמים החזקים השוכנים לחוף ימים,
המעילים ומצליחים להיות יורדי ים.

החטיבות הכלכלית של הים גדלה בימינו לאין שעור.
המסק המודרני אינו יכול להתקיים בלי העברת חסרים
במדינת בינלאומיים ממקום למקום. מצרכי אוכל וחמרי
גלם לתעשיות הטונות, דלק למכוניות ותוצרת העשיתית -
של אלה מועברים למקומות ההצרכה, ואין כמעט ארץ
בעולם, שאינה לוקחת חלק בתנועה ההעברה הכבירה הזאת.
החלוקה של המסק המודרני בהובלה הבינ-לאומית, שהיא
בעיקר הובלה ימית, הניעה את רוב המדינות לדאוג
להובלה ימית עצמאית, לספנות לאומית. ואם כי רוב
הארצות לא הקימו ספנות מספיקה לצרכיהן היה גם ה-ס-
הנות הקטנה ערובה ידועה לעצמאות מסקן. אבל הספנות
התפתחו לא רק כמטרתה את המסק הכללי. ההובלה הימית

נותנה עבודה ופרנסה לאלפים ורחבות עובדי ים ויבשה
והיא מהווה ע"י כך מקור פרנסה יסודי, לא פחות חשוב
מניצול אוזרות טבעיים אחרים, כגון נפט, פחם וכדומה.

כל העמים המפותחים ספגות מטלה תופסים גם מקום
בראש בניצול מקורות המזון של הים ע"י הדיג.
כספנות כן גם השיג הוא מקור פרנסה עיקרי. הוא מטלים
את הוצרת החקלאות היבשתית ומאפשר מחיה למאות ולאלפי
עובדים.

הנבאים הכלכליים בארץ נראים נוחים בהחלט לפיתוח
הימאות. יש להניח - שאם המוסדות הלאומיים יעזרו
בהקמת מוסדות החנוך הימליים ויארגנו את המפעלים
הראשוניים הגדולים עטמו הספנות והדיג, בסתוף פעולה
עם ההון הפרטי הרב הנמצא בארצנו - תוכל הימאות העברית
להחזיק מעמד בהתחרות הימית העולמית מבלי להזקק
לתמיכה כספית תמידית.

(מרוך החוברת "הכעיה הימית שלנו" מאת ד"ר נ. וידרא)

רשימת המוצגים

לוחות

1. טיפוסים האניות

- 1) אניות קרב (5 תמונות) - טיירות, אניות מסחית,
זוללות (8 תמונות).
- 2) אניות נוטאות אוירונים (12 תמונות).
- 3) אניות נוסעים גדולות (6 תמונות) - אניות
נוסעים ומטא (6 תמונות).
- 4) אניות מטא (7 תמונות) - אניות עזר (8 תמונות)
- 5) אניות מיוחדות (15 תמונות).

2. נמלים

- 6) מהקנים ופעולות בנמלים (12 תמונות)
- 7) תכנית של נמל אידיאלי.

3. סטטיסטיקה

- (8) הסטטיסטיקה של ספנות העולם
הצי העולמי המסחרי - אניות מוטור - גדול
הסוונג'ה העולמית - פרטי הסטטיסטיקה (לפי
ללוידס).
- (9) ✕ הסטטיסטיקה של הספנות העברית
הדיג - טעינה ופריקה בנמלי איי - ערכם של
היבוא והיבוא בנמלינו (1930-1939) - תנועת
אניות בנמל חיפה - הנמלים בקבלת העולים
(1935-1939).

4. בנין האניות

- (10) בנין האניות (8 תמונות).
- (11) בנין האניות (יסודות טכניים).
טוגי ההנעה בספנות - השימוש בחמרי הדלק -
טיפוסי האניות לפי בנייתן - השיטות השונות
בהנעת האניות - מה פירושו של "טון"?
- (12) ✕ תכניות האניות "עמיד" ו"עמל".

5. היסטוריה

- (13) התפתחות טיפוסי האניות (24 תמונות) -
אטנוגרפיה: סירות הילידיים (24 תמונות) -
אניות מפרשים (8 תמונות).
- (14) ✕ טפינת-מפרשים משייך אברים (תמונה)

6. מפות ים

- (15) ✕ מפה ימית של חופי ארצנו.
- (16) ✕ מפה ימית של נמל חיפה.
- (17) ✕ מפה ימית של מפרץ עכו.
- (18) ✕ מפה ימית של חוף תל-אביב.

7. סימנים בספנות

- (19) דגלי אומות העולם.
- (20) מצופים (Buoys)
- (21) מגדלי-אור
- (22) הדגלים הבינלאומיים לסימנים
(International Signal Code Flags)
- (23) אורות-החובה לאניות השונות.

8. פעולה מקצועית

- (24) קשרים וקליעות ("Splices")
- (25) קשרים וקליעות
- (26) קשרים וקליעות
- (27) חבלים למיניהם וחבלי-פלדה
- (28) ווים ורשתות לדיג העברי. ✕
- (29) כלי ציוד למיניהם.

9. טונות

- (30) אניות מעפילים ✕
- (31) בולים עם תמונות של אניות
- (32) המלח בדרגותיו השונות (חברת "עתידי") ✕

33. עמוד בעל 6 לוחות

- א. אסונות בים - טיפוסי אניות-מפרטים (המאה ה-18) -
מסיבה חגיגית על סמון האניה - דמויות מלחים -
אניות המפרטים (המאה ה-18) - צי מלחמתי (אמצע
המאה ה-19) -
קרנ ימי - מספנה, מטלית, מנורף (המאה ה-18) -
מכונה באנית קיטור, בעלת גלגלים (1850) - מכונה
באנית קיטור, בעלת מדחף (1850) - לוח דגלים
(המאה ה-19).

- * ב. סירות ואניות עבריות - פעולות בנמל תל-אביב -
בנין אניות בנמל תל-אביב - "ללויד ימי ארץ-
ישראל" (אניות, מכונות, אנשי האניות).
- ג. עבודה באניה - מערכת התובחים - איהות ומסדר חגיגי-
משפט ימי - טיפוס האניות (המאה ה-19) - תכנית
בנין של אניות מפרטיב (המאה ה-19) - אנית מלחמה
(המאה ה-19) - טיפוס האניות (המאה ה-18) - טיפוס
האניות (המאה ה-17).
- ד. בנין אניות ותקונן - ייצור מערך המפרטים - אניות
טונות (המאה ה-19) - תכניות של אניות-מלחמה (המאה
ה-18) - תכנית ופרטי הציוז של אניות-מלחמה - תכניות
בנין אניות (המאה ה-18) - טיפוס אניות-מפרטים
(אירופה) - טיפוס אניות-מפרטים (המזרח הרחוק) -
אניות הרומנים - קרב בין הבניות אניות "קולוסאיוס"-
"בלירות" בים התיכון (ימי הביניים).
- ה. אניות בימי קדם (מצרים - רומא - יון וכו') - אניות
בזמנים טונים ובארצות טונות. - נצול המקום באנית
מפרטים ישנה.
- * ו. נמל תל-אביב בבנינו - חברת "עתיד" בע"מ.

ת ט ו נ ו ת

- * 51 הסגון בעתלית
- 52 "קליפר"
- 53 אנית מלחמה "קונוריי"
- 54 "קליפרים" בהפלגתם
- 55 אנית מפרטים בנמל
- 56 אנית-מפרטים גדולה
- 57 ספינת דלג
- 58 אלברט באלין - בעל אניות מפורסם (יהודי)

ט ו ד ל י ם

- 71 אנית "קווין מארי"

- (72) אנית מסא
(73) אנית מסחית קטנה
(74) אנית נוסעים ומסא
(75) אנית מפרטים גדולה
(76) אנית מפרטים (המאה ה-19)
(77) אנית מפרטים (המאה ה-19)
(78) אנית מפרטים (המאה ה-12)
(79) אנית מפרטים (המאה ה-10)
(80) אנית מפרטים (הטיפוס המקובל בחופינו) ♣
(81) 4 דוברות (מנטלינו) ♣
(82) אניה סינית (סאמפן)
(83) נמל חיפה ♣
(84) מסנת קיסור שלמה
(85) מסנת קיסור (סידור פנימי - חתך)
(86) כנף
(87) אוירון אנגלי ("בלנהלים")
(88) אוירון אמריקאי
(89) "באיארד" (אנית-מוטור להובלת פרי הדר)

כ ל י - נ ו י ג צ י ה

- (111) מצפן
(112) מד-מהירות
(113) מד-עומק (Sounding Lead)
(114) "סקסטאנט" (מכשיר למדידת זוויות)
(115) "אוקסטאנט" (צורה ישנה של ה"סקסטאנט")
(116) סרגל מקביל (לשמוש בטעות ימיות)

- (177) פנטל האניה הרטמיים
א. פנטל ירוק (בצד ימני של האניה)
ב. פנטל אדום (בצד שמאלי של האניה)
ג. פנטל לבן (בתורן הראשון למעלה)
ד. פנטל עגינה לבן (לאניות עוגנות)

כ ל י - ה צ י ו ד

- * (131) מדחף (Propeller) של אניה מכמורת עברית
(132) עגן פטנטי
(133) עוגן התול (Grapnel) גדול
(134) עוגן התול " קטן
(135) מצוף (Buoy)
(136) טנן (Fender)
(137) גלגל הצלה (Lifebuoy)
(138) חגית הצלה (Lifebelt) צורה רטמית
(139) חגית הצלה " צורה פיושנת
(140) גלגלות (Blocks) שונות
(141) סוגרונים (Shackles) שונים
(142) זקף (Bollard-Cleat) מכשיר להחזקת חבלים
(143) ברזי מתיחה (Rigging screws)
(144) ברז (Fairlead)
(145) מולג מטוסיים
(146) * שלט "תל-אביב" (מתנה של עיריית תל-אביב לאניה "תל-אביב")
(147) חולית קטר (Connecting link)
(148) טבעת מפרטים (Sailhank)
(149) טפוך ראטי של סירת האספורט (Mainstay)
(150) גלגל עץ (מעין בלוק) למתיחת חבלים (Dead Eye)
(151) גלגל עץ (מעין בלוק) למתיחת חבלים עם ברזל

(Cargohook)	רו : סחורה	(152)
(Cranehook)	רו : מנוף	(153)
(Swivel)	סוגרן מסתובב	(154)
(Ratguard)	פח מגן	(155)
(Boathook)	קצום	(156)
(wire rope grip)	צובת	(157)
(Thimble)	עין ברזל	(158)
(157)	חבק בעל שני צובתים	(159)
(Sail-Roller)	חרוז	(160)
(Cliphook)	צובתים כפולים	(161)
(Mastband)	טבעת המורן	(162)

כ ל י - ע ב ו ד ה

לתפירת מפרטים	{	מחט - מפרטים	(191)
		חוט - מפרטים	(192)
		כסית מלחים	(193)
		אזמל-פסתן	(194)
		פטיט-פסתן	(195)
		פסתן (Oakum)	(196)
		דוגמא לשמוש בפסתן	(197)
		מגרד (Scraper bent)	(198)
		מגרד משולש (Scraper triangular)	(199)
		דקר ברזל (Marlspike) כדי לעטות קליעות של חבל פלדה	(200)
		דקר עץ (Fid) כדי לעטות קליעות של חבל מנילה	(201)
		כדור זכוכית (לרשתות)	(202)
		כדור פקק (")	(203)

(Rusthammer)	פטיט חלודה	(204)
(Boatsnail)	מסמר - סירה	(205)
(חיות בחופי ארצנו)	<u>א ב י א ו ל ו ג י ה</u>	
	דגים	(215)
	חירה אחרות	(216)
	צלפילם	(217)
	ספוג	(218)

PARADISE ג | ע | ד | א

ר. בן-יעקב, חיפה רח' בצלאל 10
R. BEN-JACOB, 10 BEZALEL St. HAIFA